

Motion till riksdagen 2005/06:Ub498

av Yvonne Andersson m.fl. (kd, m, fp, c)

Ökat fakultetsanslag till Linköpings universitet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en fördelning av fakultetsanslagen som baseras på en tydlig och i förhand redovisad beräkningsgrund och där samtliga universitet, däribland Linköpings, behandlas på ett likvärdigt sätt.

Motivering

Våra universitet och högskolor i landet kämpar för att upprätthålla god kvalitet i utbildning och forskning. Skolorna har alltför låga anslag för att utveckla den kvalitet som krävs. Linköpings universitet är särskilt utsatt på grund av sitt anmärkningsvärt låga fakultetsanslag. Den låga nivån står inte i rimlig proportion till övriga jämförbara universitet. Fakultetsanslag är de fasta forskningsresurser som universiteten får i anslag från riksdagen för forskning och forskarutbildning. Takbeloppet är den högsta ersättning ett lärosäte (universitet såväl som högskola) kan få för utförd grundutbildning ett visst år. Takbeloppet anger således den övre gräns ett lärosäte kan avräkna ett visst år när antalet helårsstudenter och helårsprestationer under året summeras och värderas. Fakultetsanslagen bör utgöra en stor del av takbeloppet för att god kvalitet ska nås. Det ligger i själva idén om att grundutbildningen ska vara forskningsanknuten. Nedan finns Linköpings universitets tilldelning i jämförelse med några andra jämförbara universitet i landet.

	Fakultetsanslag	Takbelopp	Procentuell del
Stockholm	1 003	864	116,1
Uppsala	1 186	1 126	105,3
Lund	1 204	1 437	83,8
Göteborg	981	1 415	69,3
Umeå	687	1 003	68,5
Linköping	478	1 099	43,5

Fel! Okänt namn på

Trots ideliga påstötningar har inte regeringen rättat till orättvisorna i fakultetsanslagen, vilket är ett hot mot god kvalitet och lika konkurrensvillkor.

Ministern anger i ett svar på interpellation 2004/05:518 att för grundutbildningen bygger tilldelningen av resurser till lärosätena på de resultat som lärosätena uppnår. Det finns således en direkt koppling mellan resurser och lärosätenas resultat i form av helårsstudenter och helårsprestationer inom olika utbildningsområden.

Resurstilldelningen till lärosätena för forskning och forskarutbildning utgår från en samlad bedömning av behov och förutsättningar. Vilka bedömningskriterierna är får dock ingen veta.

I Sverige finns i dag fjorton universitet med staten som huvudman. Vissa av dessa universitet, t.ex. Linköpings universitet, har i sin verksamhet tyngdpunkten inom utbildning, medan andra, t.ex. Karolinska Institutet, har tyngdpunkten inom forskning. Det finns också betydande skillnader avseende forskningens inriktning och volym. Några universitet har ett brett spektrum av forskning inom humaniora och samhällsvetenskap, medicin, naturvetenskap och teknik, medan andra har forskning som är koncentrerad till ett visst område – t.ex. medicin eller teknik. Omfattningen av lärosätets totala forskningsresurser beror både på forskningsanslagens storlek och på de externa forskningsresurserna. Storleken på de direkta statliga anslagen för forskning och forskarutbildning varierar från de yngsta universitetens nivå om drygt 160 miljoner kronor i medeltal, till drygt 1,2 miljarder kronor för de största äldre universiteten.

Lärosätenas skilda profiler avspeglar statsmakternas intentioner och olika uppdrag till dem. Det finns inte någon direkt koppling mellan resurserna för forskning och grundutbildning. Forskningsresurserna ska dimensioneras efter en forskningspolitisk bedömning och inte bestämmas efter hur stor andel av landets grundutbildning som ett visst lärosäte bedöms ha förutsättningar att ansvara för. Detta är märkligt menar vi eftersom grundutbildningen är forskningsförberedande och naturligtvis bör återspeglas i resursfördelningen.

I stället för strävan efter att alla lärosäten ska vara lika stora med likartade verksamhetsinriktningar finns behov av ytterligare profilering inom högskole-systemet. På sikt kan utvecklingen leda till ett mer diversifierat system. Universitet och högskolor behöver samarbeta utifrån egna starka profiler med olika tyngdpunkt inom sina uppdrag att utbilda, forska och samverka med det omgivande samhället.

Det är mycket positivt att en stor utbyggnad av grundutbildningen har kunnat ske vid Linköpings universitet. Inom forskningen har universitetet kunnat hävda sig väl i konkurrensen om externa forskningsresurser. I regeringens forskningspolitiska proposition (prop. 2004/05:80) som nyligen presenterats föreslås en ökning av forskningsresurserna till Linköpings universitet med drygt 34 miljoner kronor, vilket är en väsentligt större ökning än vad andra jämförbara universitet får. Trots denna resursförstärkning är Linköpings universitet inte i närheten av de förutsättningar som andra jämförbara universitet har.

Inget universitet i landet med jämförbar storlek har så lite fakultetsmedel som Linköpings universitet. Skulle samma principer för anslag gälla för Lin-

Fel! Okänt namn på

köpings universitet som t.ex. för Stockholms universitet skulle Linköpings universitet få ytterligare dryga 700 miljoner kronor, detta enligt universitetets egna beräkningar. Regeringens beräkningar av hur stort fakultetsanslag respektive lärosäte ska erhålla är inte kända. Detta är oanständigt. Universiteten måste kunna beräkna hur stort anslag som ska erhållas och utifrån vilka beräkningsgrunder fakultetsanslagen ges. Riksdagen bör begära att regeringen redovisar beräkningsgrunderna för fakultetsanslag.

Linköping har tack vare mycket framgångsrik forskning lyckats dra till sig externa medel och kan därmed uppehålla god kvalitet. Men detta är ingen långsiktig lösning. Det förefaller vara av största vikt att resurstilldelningen till Linköpings universitet inte avviker för mycket från anslagen till övriga universitet i landet. Våra professorer ska inte behöva använda stora delar av sin tid för att söka efter pengar; de ska forska.

Stockholm den 28 september 2005

Yvonne Andersson (kd)

Sven Brus (kd)

Stefan Hagfeldt (m)

Linnéa Darell (fp)

Staffan Danielsson (c)

Gunnar Axén (m)

Anna Lindgren (m)

Karin Granbom (fp)